

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 1 t — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy hónapra 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Főmunkatárs: **IFJ. MÓRÍCZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

Egy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzetű hirdetések alkú szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díjmin den külön beiktatásért 30 kr.

Sajtó esküdtszék Fiumében.

Debreczen, aug. 18.

Tegnap távirataink közt volt egy, mely arról szólt, hogy a fiumeiek felség-folyamodványval akarják keresztülvinni azt, amit az országgyűlésen és a kormányánál nem tudtak: t. i. hogy az új bűnvádi eljárás életbelépte után azok a fiumei perek, melyek az új törvény illetve törvényjavaslatok szerint csak a kir. táblák székhelyein működő esküdt-székek előtt tárgyalhatók, kivételképen ne a törvény szerinti budapesti, hanem az erre külön felruházandó fiumei esküdt-szék elébe tartozzanak.

Meglepetve olvastam a tegnap megjelent ellenzéki lapokban, hogy azok egytől egyig helyeslik ezt a kérést s kárhóztatják a kormányt merev magatartásáért. Sajnálattal vagyok kénytelen külön véleményemet nyilvánítani.

Nevezetesen valamennyi lap arra az álláspontra helyezkedik, hogy itt nem szabad a merev jogegység alapján bírál-nunk e dolgokat, mint azt Erdélyi miniszter teszi, hanem tekintetbe kell venni Fiume különleges viszonyait. Én is ezt mondom s az eredmény mégsem az, amit a fővárosi ellenzéki lapok, többek közt pártunk organuma, az Egyet-értés-lehoz, nevezetesen, hogy a horvátok befolyását nem szabad ott emelnünk, hanem ellenkezőleg az olaszok fölényét mindinkább ki kell tüntetnünk

s nem szabad őket elkeserítenünk azzal, hogy Budapestre kényszerítjük őket esküdtszéki tárgyalásra,

A mi a kérdésben a kényelmetlenséget és nyelvbeli zavart illeti, az úgy hiszem, nem jöhet számba, mert a fiumei esküdtszék sőt a törvény által elvett jogok száma oly kicsi, hogy az — tekintetbe véve azt, hogy királyi táblája Fiuménak ugyis Budapesten van s annak bírái ép oly kevésé tudnak olaszul, mint a budapesti sajtóesküdtszék tagjai, — figyelembe nem jöhet, hanem igenis az ellenkező irányban elfelejtett az E-s. megvizsgálni egy olyan érvet, a mely különben is csak érzelmi tekintetek által támogatott álláspontját teljesen halomra dönti.

Nevezetesen a törvény szerint a kir. táblák székhelyein felállítandó esküdtszékek elé nemcsak a sajtóperek fognak tartozni, hanem ezek mellett a felségsértés, lázadás s más politikai bűntettek nemcsak akkor, ha sajtó útján, hanem élőszóval, vagy tettel követtek is el a velevádolt személyek. Kérdelem, vajjon joggal és okkal bizhatók-e ezek a bűnperek a fiumei esküdtszékre, melyben azok az annyira és joggal diszkreditált horvátok és helyet fognak foglalni? Sőt tovább megyek: nincs-e rá példa, hogy a különben derék és hazafias olasz nyelvű és nemzetiességű fiumei polgárság közt is fognak akadni a triesti Orsinihez hasonló alakok? Vajjon mire való akkor

ez a rendelkezés, ha ezekkel szemben kibuvó ajtót hagyunk alatta?!

Pedig ez a rendelkezés helyes és jó, bizonyítja az, hogy egy hang sem emelkedett ellene, sőt az E-s, épen a nagyszabeni esküdtszék példájára hivatkozik, midőn ellene akar nyilatkozni, de — szerény nézetem szerint — sikertelenül. Mert az, hogy visszalehet vonni, olyan reservatio mentalis, a melyet még a törvényből is ki kellett volna törölni, nemhogy e jogot még jobban kiszélesíteni a kormány kezében.

De ime itt van egy kézzelfogható példa: a fiumei képviselőtestület az országgyűlés döntésével szemben már ma is a királyhoz appellál; s ki áll jót érte, hogy — ha a király (ami valószínű) nem ad helyt kérésüknek, — a törvény életbe lépte után rögtön nem fognak-e annak kötelező ereje ellen izgatni? S kik teszik ezt? csak a horvátok talán? Óh nem! az olaszok, sőt a magyar ellenzéki lapok is: vajjon bizhatók lesznek ezek a perek a fiumei esküdtszékre?! — Én úgy vagyok meggyőződve, hogy nem.

Ezek alapján — sajnálattal bár — de még saját pártunk oly nagy tekintélyű organumával szemben is, mint az E-s. kénytelen voltam e külön véleményemet nyilvánítani.

Kohányi Gyula.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

A könyv.

Irtá: Lord Bryon.

Angol eredetiből a Debreczen számára fordította:

Ifj. Thót László.

Ha barátunk, vagy egy kedves leány
Aján lebeg a részvét s öröm,
Oh ne higgy az áruló ajaknak!
Az érzelmek hű tolmácsa: könyv.

A mosolygás gyakran rejté álaroz,
Mit föl elen, vagy a gyáva tón;
A sóhaj hű, hogyha a szemekre
Homályt von a nedves, forró könyv.

Kegyes lelkek szemeiben olykor
Jó szív látszik, mint hű tükrözön,
De a részvét, ha igaz, fölolvad,
S elmosódó harmatesóppje: könyv.

A hajósnak, kit szél bajt honától,
S előtte áll a tengerözön,
Mely sirjává valik nemsokára,
A zöld partot csillogtatja: könyv.

És a vitéz dacol a halállal
Dicsőségért, véres harcmezőn;

Majd a levert ellent fölemelvén,
Minden sebre hull egy tiszta könyv.

S ha kevélyen, fegyverét letéve
Kedveséhez vágyva visszajön:
Mit lecsókol annak két szeméről:
Az érette hulló drága könyv.

Ifjuságom, hol igaz barátság
És szerelem volt hű kísérőm,
Elhagylalak! s midőn visszanéztem,
Ködben usztál, eltakart a könyv.

Bár Maryhoz szavam el nem juthat,
Kit szerettem egykor, égve, hön;
Emlékszem rá, midőn a hugasban
Szavaimat jutalmazta könyv.

Más karjában legyen élte boldog!
Én emlékéit híven megőrzöm.
Lemondok, bár egykor birni véltem:
Megbocsátva hull alá e könyv.

Szívbarátim, hogyha el kell válnunk,
— E remény nem hagy el hitszegőn —
Az üdvözlét viszondításunkon:
Mint a bucsu, lesz megint a könyv.

Ha lelkemre az éj birodalma,
És testemre borul szemfedőm:
Midőn ott a hantnál elhaladtok,
Poromat, oh! nedvesítse könyv!

Siromon — mit a hiuk emelnek —
Márványkő ne álljon kérdőn,
Sem költött hír szívemet ne bántsa:
Minden vágyam csak egy tiszta könyv.

Elektra-láz Nagy-Váradon.

— A Debreczen eredeti tárczája —

Irtá: Kornhäuser Antal.

Eloszlott az ünneplő közönség, bontogatják a korinthisi oszlopokat s szét van bontva a görög színpad.

Az ezredeves fák között végig suhanó szellő vissza kapta birodalmát telve vidám madárdal és csicsergéssel, s a Rédey kert már újra a régi.

E kert mindennapi alakjában nem mutatja itt e helyen, az előbbeni nap történetét, de azért a jelenvot közönség emlékében élni fog mindég a nagy tragika művészetének emléke, mely itt érte el legmagasabb tetőfokát.

Az atom beteljesült s játszhalta a nagy asszony görög színpadon **Elektra**-ját magával ragadva azt a művelt közönséget a melyeknek nagy része már azelőtt is gyönyörködött e szerepben kifejtett művészetében.

S midőn már itt volt a perez, hogy saját impressziója vágya s almai szerint játsz-

Madarász József kérdése.

— A kultuszminiszter figyelmébe. —

Budapest, aug. 17.

Madarász József az öreg honatyá, nyelvünk szüzi tisztasága ügyében interpellációt intézett a v. és közoktatásügyi miniszterhez (szíve szerint voltaképen az ország hához intézte volna, még pedig nem az interpellációt, hanem a kérdést, a hogy Szilády Áron indítványozta egyszer a M N y e l v ö r -ben). Es rögön talpraesett felelettel szolgált neki Wlassirs Gyula, a boldog Wlassics, az egyetlen miniszter, akinek, hogyhogy nem, az ujságírók is pártkülömbőség nélkül dicsőítő himnuszokat zengenek, s a kit most, hogy egyszer nyelvészkedik, dicsérniök kell a nyelvészeknek is, pedig ők inkább szídni szeretnek: grammatikai certant.

Az öreg Madarász felszólalása igen örvendetes, s még örvendetesebb az, hogy a tisztelt Ház általános helyesléssel kísérte. Madarász azt kérdezte hajlandó-e a miniszter tenni valamit az idegen szók jelenlegi szertelen divatja ellen s azonfelül „mindent elkövetni, hogy nyelvünk folyton műveltség, továbbá hajlandó-e oda hatni, hogy az Akadémia készítse el a magyaros kifejezéseket megállapító szótárt, s hogy ez ha kell, az állami költségvetés alá kerüljön.”

Wlassics Gyula azonnal helyesen jegyezte meg, hogy „a mi tőle teik, megteszi, de arra nem vállalkozik, hogy minden terminus tekintés — a szólo bocsánatot kér az idegen kifejezésért — magyarul is megneveztessek, különösen nem arra, hogy a természettudományban a nemzetközi kifejezéseket ily féle magyar szavak helyettesítsék: i b l a n y, é l e n y, k ö n e n y l é g é n y. A mi pedig a magyar szótárt illeti megjegyezte, hogy „az Akadémia a szótár kérdésevel már foglalkozik, és a szólo külön iratban fogja az Akadémia figyelmét az interpellációra felhívni s nem kételkedik ennek sikerében.”

Hat, kegyelmes uram, ámbár a legnagyobb elismeréssel adozom a rendkívüli tájé-

kozottságért és elfogulatlanságért, melylyel vállalkozni méltóztatott: egy megjegyzést el nem fojthatok. Még pedig sak azt akarom megjegyezni, hogy az Akadémianak ezuttal nem leiratra, nem fölhevésre, nem jó tanácsra van szüksége, hanem egészen másra. Az Akadémia mint bölcsen tetszik tudni maga is érzi ebbeli kötelezettségét s komolyan foglalkozik egy új nagy szótár tervével. Előmunkálatunk is szép számmal van a régibb nagy szótárban a M Nyelvtörténeti Szótárban, a megjelenő félben levő új M Tájsszótárban: a készülő előzépiskolai szótárban, a készülő mesterszótárban stb. Tapasztalataink is jócskán vannak most a szótárszerkesztésben s azonfelül mai napság a külföldi szótár irodalomban is a legkitűnőbb mintaképek állnak előttünk. Végre sikerült az utolsó 25 évben a nyelvtudósoknak egy derék s lelkes fiatal gárdáját nevelnünk s ez kitűnően el van készülve egy efféle közérdekű tudományos munka megalkotására.

S mind eme biztató körülmények mellett az Akadémiában mégis csak nagy gonddal, s nagy bátortalanul tervezgünk. Az a gond bánt bennünket, hogy hoi kapunk elegendő pénz a munkához! Mert, hogy rövidesen egypár év alatt elkészítsük a z e z r e d - e v e s m a g y a r n y e l v szótárát, ahhoz jó summa pénz kellene. Ezt vagy valami mecenásznak kellene a nemzeti tudomány oltárára tenni (kár, hogy Semsey Andor tanácsadói a tiz díj egyikét nem a magyar szótárra szánták), vagy pedig a kegyelmes urnak kellene előteremteni. — hisz a honatyák helyeselték mikor Madarász József az állam hozzájárulását emlegette.

Mondom, jókora pénzösszeg kellene, ha azt nem akarjuk, hogy 20—30 évig készüljön új szótárunk, úgy mint a régibb nagyobb szótár. Mert ekkor nem egy vagy két emberre kellene bízni a szerkesztést, hanem öt-hat fiatal tudósunk közt kellene megosztani.

Az anyaggyűjtésre pedig, jlesen a XIX. század íróinak földolgozására, 30—40 egyetemi hallgatót kellene betanítani, s ezek az ilyen tudományos munkával olyan keresetre tennének szert, mely legmélőbb volna hozzájuk.

Az Akadémia csak nagy nehezen tudna e

czélra évenként néhány száz forintot kisorsítani. A hatvanas évek lelkesedése fényes palotát emelt az Akadémiának, s a ki e palota fényéből következtet, az rendesen úgy képzei, hogy a tudományok művelésére is fényes segédesszközei lehetnek e legfőbb tudományos intézetünknek. Podig ezekkel elfeledte ellátni a nemzet, s a mely vállalatokra tizedek kellenének, rendesen csak százforintokkaj rendelkezhettünk.

A feleldhetetlen Csengeri Antal kezdsére az állami költségvetésbe évi 15,000 forintot vettek fel az Akadémia támogatására, de azzal a kikötéssel, hogy e pénz történelmi emlékek kiadására kell fordítani. Gyulai Pál közléséből tudom, hogy Csengery akkor e tételbe a m a g y a r n y e l v művelését is fölakarta venni mint állami segítségre méltó föladatot.

De akkori politikusaink nagyon is aggályoskodók voltak mindenben, a mi a nemzeti-ségi viszonyokat érintette, s attól féltek, hogy akkor minden nemsetiség a maga külön nyelvének művelésére is államségi segítséget fog kérni.

Azt tartom, ma már ilyen tekintetek nem akadályozhatják meg a törvényhozást abban, hogy fölne vegyen még külön 5000 frtot erre a külön megjelölendő célra: a magyar nyelv művelésére.

Hízen az oláh, szerb, horvát, és német nyelv műveléséről fényesen gondoskodnak az oláh, szerb, horvát, és német kormányok és tudományos társulatok! A magyar nyelvről ki gondoskodják más, ha nem a mi kormányunk s ami akadémiánk?

Aztán meg ma hüszkén és hivatalosan áll a m n y e l v n e k valljuk a magyart! Hát ki gondoskodják a magyar állam nyelvééről ha nem a magyar állam?

Wlassics Gyulanak egy nagy érdemet a legnagyobb ellenségének is (ha van ilyen) el kell ismerni: Oktatásügyi miniszterünk közül ő volt az első, ki nyitau és bátran hirdette és fölkarolta a m a g y a r közművelődés ügyeit és érdekeit.

Ime, itt is az alkalom, hogy az ő bátorsága az ő elfogulatlansága megint nagyot lendítsen egy mindenkitől érzett nemzeti szükség. Bizva bizunk benne, hogy a most hallott

hassék: a két szem könybe lábbadt s ott az öltözöbe zokogva a megindulástól trémázni kezd a nagy tragika s felve agóva azon tanakodott vajjon képes lesz-e megfelelni nagy feladatának.

A másik perczben már hallik a misztikus zene: az Elektra nyitány és a színpadon az események rohamosan követik egymást s megjelenik a színen Elektra is. De mintha nem az eddig látott lett volna.

Elektrát látunk szemünk előtt. Nem a hevehen s kitöréseiben színpad által korlátolt Elektra volt ez, hanem a felséges és természete vadságában és kitöréseiben szilaj Elektra; ki Isten szabad ege alatt kitörhet az elnyomás ellen teljes hevvel, s nem kellett visszatartani fekeznie hevet midőn elzokogta keserveit vagy elnyomatását panaszoita. S az óriási területen átrezgett szava s mindenüvé elhatott szívet indító panasza, jajja.

S a közönség Isten szabad ege alatt s a görög keretben valóságga elfeledte a jelent s feltamadt előtte Hellasz magasztos emléke a 2000 év előtti kor s követte Elektra szilaj, vad lényet a gyűlölet és a viharzó testvéri szeretet kitöréseiben.

Átéreztek vele az üldöztetés az elnyomatás és a nagy fájdalmat. O r e s t e s a bosszu—állásra nevet testvére halála, híreire.

A művészet legigazabb kritikája ott ragyogott a szemekben s férfiak nők egyaránt könyeztek a megrázó jelenetet, a hamvveder feletti siralmat.

Már vége volt a szindarabnak midőn még mindég ült mintegy igézés alatt a közönség — s a másik perczben viharos tapsloás hallatszott s hívták a nagyasszonyt vagy

harminczszor. A folytonos éljenzés közben erősen meglátva a kitörő tetszés zajtól köszönte meg a kitüntetés a nagyasszony kérvé a közönséget, hogy „l e g y e n e z a m a i e l l ő a d á s e g y n a g y m ű v é s z e t i f e l a d a t n a k e g y m a g y a r B a y r e u t h e s e t l e g l é t e s i t é s e n e k k i i n d u l ó p o n t j a .”

Az előadás végeztével a közönségnek csekély csak a női része távozott a többiek hátul a színpad mögött harsány hangon elítelve a nagy művésznőt megvárták míg átöltözött.

Folytonos éljenzés zugás közt szállt kocsijába a művésznő.

S az induló kocsit csak lépesben hagyhatott a sűrű és lelkes tömegben. Isteni szép látvány volt e diadal menet. A város szélén kifogták a lovakat a kocsiból és folytonos lelkes éljenzés közt húzták a kocsit a város tere és főutczáján végig az ablakokból kenderőket lobogató közönség éljenzett s a kis hírdő az éljenző embertömeg óriásra növekedett megakasztva a közlekedést is.

Végre haza P a u l a i n e A d o r j á n Berta művésznő lakására értek, hol a nagy asszony pihenni remélt, de ablaka alatt folyton erősülő éljenzés miatt az ablakhoz lépett s látta a lelkes és csupa gyermekekből álló csoportot, egy kis beszéd felet tartott nekik, melyben kérte a jelenlevőket, hogy tanulják meg becsülni az igaz művészetet és a művészetért, amiért most k i a b a l n i tudnak, tudjanak később lelkesedni is. Köszöni a rokonszenv szívnos megnyilatkozását, de most kéri, oszoljanak el, mert az átél izgalma és fáradsalma után egy kevésbé pihenni szeretne.

Erre a fiatal deákok és hírlapírók cso-

portja szépen eloszlott, hogy a banketten újra összejöjjenek. A bankett a Rhedey kertben este 8 órakor kezdődött, a hol a szabadban terített asztal körül valami 90-en foglaltak helyet. Maga a sport tér gyönyörűen volt kivilágítva, a háttérben pedig görög tüzi játékot rendeztek. Az asztal fölél a nagy asszony foglalt helyet, jobbról és balról Á b r á n y i Emil és L o v a s s y Andor ültek. Gyönyörű tőszben méltava Jaszay művészetét, átnyújtotta L o v a s s y a nagyváradi hölgyek ajándékát, egy remek ezüst koszorut. A koszorun a következő felirat ékeskedett:

Elektra

1897 augusztus 15-én

J a s z a y Marinak a nagyváradi hölgyek. Ezután a megeredt szóáradatból 1/3 10 felé távozott J a s z a y, miután el akart utazni. A társaság többi tagjai reggelig táncoltak és mulattak.

De ez ünnepen az e r k ö l c s i mellett az anyagi siker sem volt megvetendő, mert Nagy-Váradi intelligens közönsége érdeklődése oly nagy volt, hogy összesen a jegyekből sikerült 2500 frtot arulni.

Ebből igen szép összeg gyarapítja a v. h. sz. pénztárát.

Az ünnepegy elhangzott, a vendég sereg elhagyta már a város; s minden a rendez menderbe tért, a Rhedey kert ezredéves fái sutogva, bölöngatva mesélik a 2000 év előtti színpad csodás varázsát s az isteni Elektrát.

S Nagy-Váradi a magyar Bayreuth még soka-soka emlékezni fog a csodaszép napra s az Isteni művészetre, a melyeket az eszmét megvalósító lelkes és fáradságtalan hírlapíróknak köszönhet. Üdv nekik.

helyeslések a költségvetés tárgyalásakor éljenezésekké fogna fokozódni.

Simonyi Zsigmond.

Hideg zuhany.

Irta: Gondy Károly

Debreczen, aug. 18.

Hm! . . . mégis sok az a bizalom . . . tizenhárom évi megfontolás után négy hétre magára hagyni a várost, a vármegyét! hát még az egyházat! . . .

Ementek mindnyájan. Sem katonaság, sem komplett kapitányság, sem kompetens bíróság, sem elég szó mi zsandárság! . . . de még a dalárok is! . . .

Aj, váj, sárga bugyogóban mit félelmetes állapot e strajk holló világban! Ablakot sem lehet nyitva hagyni ily rekkenő hőségben . . . Az ember azt hinné, hogy a sok tolvaj az urak után ment, kik a pénzt a fürdőbe vitték és a vas spallet táblákat itthon jól elsubriglizték.

Hát bizony nem úgy történt: maradt még itthon ur is, tolvaj is és a szegénység több mint 90 %-ka.

Fürdőre kell menni! ez a jelszó. — Ezt rendelé az orvos, ezt óhajtja a menyecske.

Fürdőre kell menni, ha már a telet nagy keservesen áthúztuk, lehetetlen a nyarat itthon tölteni . . . t mit is mondana a világ?

Hát a világ többet beszél, ha megyünk, mintha nem megyünk. Az orvosnál felgyűl a sok láda gyógyvíz, hálából csak kell egy pár pácienst a fürdőbe küldeni; de még a menyecske téli levelezése sem maradhat gyümölcstelen . . . az orvos (?) mondja, hová? az orvos mondja a aztán: mindenütt van V i s k ! .

Fürdőre kell menni! . . . az egy szindarab czime és úgy látszik soha sem kerül le a repertoárról; jelenleg is nagy komédiával jár.

A sok fürdőlevél: — a mire megfelelni szándékozom — arra tanított, hogy: a fürdőről mint a halotról — mert néha az kerül is onnan — csak jót, vagy semmit sem szabad mondani, annál kevésbé írni. Legföllebb az idő ellen szabad panaszt emelni, hogy nem tudjuk azt kellőleg kihasználni és vele a pénzt elkölteni, mert az idő: pénz, akkor a fürdő mind a kettő. A fürdőzés, ha mindjárt az egész szezon alatt szárazon maradunk, urnak való, ki pénz és idő felett egyszerű rendelkezik.

A fürdő nem is annyira a szenvedők gyógyhelye, mint a gyógyíthatatlan arisztokratia nobel vásár találkozója, hol a rangfuttatásban ki egy löfejjel, ki egy egész löhoszszal van előbbre. Ha a komoly beteg ott hagyja a mankóját: a gazdag meg ott veheti fel a koldus botját.

A télire itt főzik be a pletyka konzerveket, miket vegyítve az uzonnákon egymásnak szöktak főttalál. Csak nem lehet mindég a csélédekről beszélni, ha a higt-life (magánélet) a l ó h á t á n kezdődik.

Egy ruha kereskedő Dr. Egger ellenében hirdetésében arra tesz figyelmessé, hogy: nem az a malacz, ki nem fürdik, hanem ki nem tisztán öltözködik. És van némi igazsága, a malacz egyre Sáros fürdőben, iszapban tartózkodik, de nem törülközik meg utána.

A mi fürdőző uraink és hölgyeinkről csak nem állíthatjuk, hogy nem járnak tisztán, sőt itthon a közeli Sóstó-ban akár sóbálgányyá változhatnak, még pedig imádás nélkül.

De hát tudj'isten, a mi urainknál az olyan korcsma-láz, mely az idegen restaurációt jobbnak képzeli, mint a megszokott otthonit. A mi fiatal asszonyaink pedig, ha már egyébről nem, hát azért kell hazulról távoznok, mert ott a fürdőben nem parancsol sem anyám, sem apám sem hajdu, sem cseléd; nagykülönség és disputa nélkül lehet mindenki despotá. Ah! mily élvezet itt a szolgáltatás-kész és hódoló sereg között a friss és édes levegőt színni! . . .

Máskülönbben hogy is lehetne azt megérteni, hogy az olyan ur, kinek a nagy jövedelmező házában a lakását a város üzleti és a Sétakertben éppen a nyárára való gyönyörű árnyas villája van, az ifju csehek közé vágyik, megvetve a N.-Bányai collegája szives ajánlatát; hogy egy mágnás, kit szinte a vármegye a város nevében lát el külön épített residentiával és közel ujonan szerzett birtokai vannak, nem az ifju törökök, de az ifju németek (Junkerek) között keres enyhülést. De viszont nagyon is megérthető, hogy miért kénytelen szeretett József főherczegünk a kies szép Margit-jától megválni; miért nem prosperál vz, ami hazai! . . .

A főszámvevő és a többi számot tevők, úgy elszórtan a zóna határain belül időlnék időlnék, (mulatnak), míg ellenben a főjegyző, a jól he yettesítő polgármester itthon mi köztünk cseppent.

Sokan vagyunk, kik a drága kenyéren rágódunk, a hus zónába iratkozunk és a magunk gőzén sülünk; nem igen telik mint régenten a b á n y á b a (bagnó) menni . . . az adó, vesztet egy sorompó és sorrontó!

Hát a szegény munkás? ! sztrájkol, ha fő a feje . . . hasztalanul forgatja a fejszéjét. Egyre várja a jó szerencsét és a megszerencsételtést, de hiába mert a szerencsésen végzett és megérkezett ur éppen akkor panasz-kodik legjobban, hogy sokat költött és újra spórolni kell.

Nekünk csak úgy literre kimérve jut a paradíszolyvai, suliguli és bártfai vizekből, és sokba kerülne meg egy kádra való összetöltőgátnék De hát mire való Szikszay Margitja? ?

Midőn Szikszay Gyula, a mi tűz és víz-parancsnokunk gyönyörű fürdőjével a közönséget meglepte, a Város a Margit vizét ócsárolni kezdte. Evvel iparkodott erdei fürdője becsét emelni és változhatlan belétérket az elbanyagolt régiségnek biztosítani.

Ez állítása annyival is inkább hitelre tállalt, mert régtől a nagyerdei nagy kutja szolgáltatta a legjobb i v ő vizet. Ugy volt az a régi Pesten is, hol a vagyonosabb osztály a városigetből hozatta az ivővizet.

Most azonban a viszonyok változtak, nincsen már oly viz iszony. Idebent furott kutból merítjük a felséges vizet, míg Budapest a Duna szűrt vizével beéri.

A vér legfényesebb alkatrésze lévén a vér, természetesen az oldó képes tisztaságára nagyon kell ügyelni, sőt a megszokottság bizonyos vízhez is határoz az smészési működésnél.

A helyváltozásnál mily óvatosnak kell lenni, az általán tudva van. Az egyre utazók rendszeren ásványvizet, az elterjedt Gieshüblit isszák, vagy a borral megbirkóznak, mely per sze az iszákosnál s e h o l sem árt meg e széles világban. A mi királynénk p. bárhol tartózkodjék, csak egy fele a Stájer hegyekről Bécsbe vezetett vízzel él, melyet az udvar nagy költséggel n a p o n t a frissen szürve szállít.

Az ember lassanként a majom szarmazásába beletörődik, de a béka természetével nem. Még mindig egyre érkeznek a fürdői nyil levelek, melynek írói egyre csapdossák szíren gráciával a langyos vizet, az üdítő levegőt mi felénk hogy már torkig vagyunk akár az uborka lével.

Kedves kollegák! Higgyék el, nem jól esik arany tollal irt dicsekvésük és édes fajó érzést költ bennünk, ha elgondoljuk: mit nem mulasztunk hogy önkkel nem kocizhatunk! osztozik. Az ivóvizben nagyon válogatós, míg ellenben oly moslékban fürdik, mitől a béka is meghátrálna. Azért látogatjuk (ha nem is álalogatjuk) az idegen fürdőhelyeket, mert tiszta kristály vizet keresünk? ? — Igen ám mert iszapos sáros és bűdös az ember a kénben nem kényes, ha mindjárt maga sem tudja, mi kéne? !

A víz külső használatra egész más kategóriába tartozik. Nem egy embert ösmerek, ki most is kilo számra viszi a szodát, ha a nagy erdőre indul fürödni. Ugyan a Sóstót nem a szikso tartalmaért ajánlják? Hát mire való a nagy szik záj? ! . . . Más az ivó más a fürdőviz, ne legyünk tehát oly elfoglaltak es ügyel-

jünk a helyiség tisztaságára is: azt tartom mindig hogy első sorban: s z e m m e l eszünk!

A mi pedig a gőzt (nem gáz) a vizgőzt illeti az mindenütt egy a világon. A gőzben nincsen com-pa-ra-tivu-, egyszerűen csak pára mely az egészségre egyformán comparál, ha mindjárt a mocsárból evaporál. A pára nem veszi fel a sulyos alkatrészeket, de annál mohóbban nyeli el az illatot; f e n y ő illattal telítve, a mint azt most a Margitban találjuk ki kétkedne üdvös hatásában?

Helyettesítő szalma özvegyek! Ha már erszényetek nem futja, hogy a messze fürdőben nem kvaterkázhattok, és a feleség pongyola sleppjét hordozhatjátok: jó lesz a zsványos erdőt kerülni és egyenest a Margitba szállani! Szállani fehér porcelláros ölébe, fenyőillatos légkörébe. revanchirozni magát a feleségen a miért a lejárt hat heti szabadságát két hétre meghoszablitani kéri. — Hm, hm! . . .

A szegény földmivelő, ki közvetlen Iste-nebe veti minden reményét, még idejében a szentek csodás légkörébe siet. Siet a roskadozó testben legalább megmenteni a lelket. A gunyolódó szemek előtt a mesze remete helyre b u c s u z i k. Bucsuzik ez csak hitében megerősítve tér vissza csendes fészkebe és megnyugvással pihen a nyugvó természet hó fehér ölében, míg a kikelet újra az eke szarvához köti hogy legyen a gazdagnak egyre mit aprítania! . . .

Es én??! . . . so bin ich, so bleib ich? Ugyan mar minek is kérdik?! — zöld föld felett . . . spriczer mellett; Kék ég alatt . . . jól esik a falat! — Szegény Petőfi ily formán gondolt midőn téli odújából e tavasz felé ug-rándozott. . . . Itt üök kizöldelt fáim közepette terracotta Minervám hiába int nevetve! Mit nekem ti virágok, mit csábittok? ! szebb a tarka rét — itt-ott egy csalmatok! Divatos most a frissen kaszált széna illat arisztokrata sas orrunkra mily csodásan hat! És mindenkor sikkes a szép ló s a vetni szemet. . . Ah! . . . fuldoklom! . . . a s z o m s z á d 13 éves dombja majd el'emet! ! ! . . .

Ah! ily forróság és forrongásban: Rorate Co li desuper!

A debreczeni könyvnyomdászok segélyző és önképző egyletének 25 éves története.

Debreczen, augusztus 18.

E czimmal H o r o v i t z Zsigmond az egyesület megbízásából igen szép kiállítású füzetet bocsátott közre, a szombati nyomdász kongresszus és jubileum alkalmára, amelynek tartalmát a következőkben ismertetjük:

A helybeli könyvnyomdászok egyletének 25 éves ünnepélye az országos congressussal együtt szombaton fog lezajlani városunkban Tudva van, hogy a közművelődés egyik leg-főbb rugója és tényezője már rég idők óta fogva a könyvnyomtatás művészete volt. A könyvnyomtatás feltalálása óta a gondolat, az eszme felszabadult bilincseiből s közkinccsé vált. Nem monopolium a bölcsélet s a tudomány többé, részt vehet belőle mindenki, ki csak tudni akarva tanul.

Az erkölcsök és az Isten tana, a szeretet, mind, mind a tudás retortáján keresztül szür-rődtek az emberiség vad és rosszaságra hajlammal bíró szívébe, megszelídítvén azt.

Kiki követheti hajlamát, bármely tudomány, művészet terén, a szerint, a [mint magában hajlamát érez.

Es mindez a könyvnyomtatás következménye! . . .

E kultur missiot helyben teljesítő egyesület rövid története van az alábbi sorokban megírva.

Az első vándor nyomda 1561-ben létezett Debreczenben, később azonban nyoma veszett, eltűnt a nyomda s csak 1573-ban találunk újra nyomdát K o m l o s András, később H ó f h a l t e r Rudolf vándor nyomdáját, ezek után egy magán nyomda is

Alkalmasabb ennél a várad utczaí temető előtt fekvő terület; úgy talajánál fogva — mint azért, mert a hizlaló telepek szélén fekszik — de a legtöbb hizlalótól mégis távol van. A kerületi börtön céljaira levén kiszemelve, — ez idő szerint el nem foglalható. A városhoz közelfekvése miatt sem ajánlható a város fejlődésére való tekintetből ily célra lefoglalni nem is lehet.

A sertésvásár céljaira alkalmasnak egyedül a közvágóhid előtti terület tartja a főmérnök. Talaja homok, a hizlaló telepeknek mintegy a közepén fekszik közlekedési viszonyai is jók. Területe a szűkségletnek hosszú időn keresztül megfelel s a messze jövőben várható kibővítésre a szomszédos magán területek kisajátítása által megfelelő talaju területet szerezhető. Magának a közvágóhid intézménynek természetesen következménye, hogy a hizlalelepet nem igyekeznek attól távol helyezni el. — Ez is figyelembe veendő. A sertéshizlaló telepek eddig is a sertésvásártér körüli csoportosultak. Egyáltalában nem kívánatos a város fejlődésére, — hogy a város szélén két különböző helyen létesítsenek oly intézmények, amelyek bizonyos korlátolando tekintetben ugyanazon eredménnt idézik elő és egymás fejlődésére kölcsönös hatással vannak máris, s előre láthatólag még inkább lesznek a jövőben.

A király születésnapja.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, aug. 18.

Egész Debreczen alatt valói hűséggel ünnepelte ma Ferencz József király 67-ik születésnapját. Részt vettek a hálaadó isteni tiszteleteken a hatóságok, a katonaság, de részt vett a polgárság, a nagy közönség is, mely teljesen megtöltötte a templomokat.

Időrend szerint az első volt a felekezések közt a debreczeni autonóm orthodox izraelita hitközség mely a Pesti közti templomban reggeli felhét órákora a következő sorrenddel tartotta meg a hálaadó istentiszteletet: 1. Bevezetési ima. 2. A 21, 66 és 67 zsoltár elnéklése. 3. Könyörgés szeretett királyunk, edes hazánk, kormányunk, nemes városunk és hatóságunk boldogságáért és üdvéért. 4. Hála ima. 5. A 72, 91 és 100 zsoltár recitálása. 6. Zarárima. Rosenbergh Farkas rabinus szép beszédet tartott, péld. 24 fejezete 21. verse alapján: »A koronás királynak, a törvény őreinek, a nép anyjának, szeretettel és tiszteltéssel hódoljunk, imádkozzunk istenhez az ő és a haza jólétéért«, mely beszéd a hallgatóságra mely hatást gyakorolt. A lényesen ki-világított templom már reggeli 6 órákora zsoltárság megtelt; és az istentisztelet 7 órákora véget ért.

Ugyanekkor folyt le az izr. hitközség istentisztelete is a kis új utczaí izr. imaházban nagy közönség részvétele mellett, melyen Kreusz a Vilmos főrabbi tartott szép hazafias imát.

De a tulajdonképeni ünnepelés 8 órákora kezdődött, amikor az ev. ref. kistemplomban a hatóságok és hivatalos személyek jelölésében Kiss Albert lelkész, orsz. képviselő mondott imát az uralkodó és a nemzet jólétéért. Az istentiszteletet teljes kísérettel megjelent a város, vármegye, az állami hivatalnok s a katonaság tisztikara. Ott voltak; Szeleki Farkas kir. tanácselnök, Rásó Gyula kir. tan. alispán, Komlóssy Arthur v. főjegyző pmh. Veszprém Zoltán tábl. főjegyző, Abráham László t. főjegyző, Philippes és kir. és Decker János m. kir. honvéd őrnagyok, Radetzky Róncsik Lajos v. tanácsnok s valamennyien diszmagyarban, Oláh Karoly v. tanácsnok honvédzsupdosí egyenruhában, továbbá a város és megye tisztikarából számosan, Nemethy Kajos, Dicsófi József, a főiskola tanári karából számosan, Csató Zsigmond p. és táv. felügyelő,

stb. stb. A templomot teljesen megtöltötte a közönség.

Az istentiszteleteket a gyülekezet által elénekelt 37. dics. 1. verse nyitotta meg, mely után szintén a gyülekezeté LXI. zsolt. 5 és 6 verseit énekelte. Az ének után Kiss Albert lépett a szószékre s szívből fakadó imát mondott az alkotmányos király, az általa védett és ápolat alkotmány továbbá a nemzet, törvényhozás, kormány, igazságszolgáltatás és közigazgatás, hadsereg tagjainak életéért és jólétéért, majd különösen városunk intézményeire, az ev. ref. egyházra, iskolákra s ezek vezetőire kérte Isten áldását.

Utána a gyülekezet énekelte el a 220. dics. 7. versét s ezzel a szép ünneplés véget ért, a közönség egyrésze szétszórt, — más része ment a római katolikus templomba. — Épen mikor a templomból kijöttünk, jött a honvédbuszárezred a reggel 1/2 9 órákora tartott tábortúrán melyen a helyben állomásozó összes katonaság megjelent Jekkel-falussy Lajos tábornok vezetése alatt ki egyuttal diszszemlélet tartott a megjelent csapatok fellett. A római katolikus templomban pontbau kezdődött a hálaadó istentisztelet gyönyörű szép zenés misével a melyen Wolafka cz. püspök pontifikált fényes segédlettel a gyönyörűen előadott énekszámok után szép magyar imát mondott el Wolafka címzetes püspök s utána az egész templom a himnust énekelte és evvel vége volt az istentiszteletnek.

Táviratok.

Ő felsége a király születésnapja Bécsben.

Budapest, aug. 18. (A Debr. ered. táv.)

Bécsből jelentik, hogy ő felsége a király születésnapja alkalmából az összes felekezetek egyházaiban hálaadó istentiszteletek tartattak.

Vasuti szerencsétlenség.

Budapest, aug. 18. (A Debr. ered. táv.)

Budaból jelentik, hogy ott a gyorsvonat kiskülső ketten súlyosan, többen könnyen megsérültek.

Vilmos császár és a romai grof párbaaja.

Budapest, aug. 18. (A Debr. ered. táv.)

Berlinből jelentik, hogy Vilmos császár a Római grof párbaaja alkalmából gratulált Umberto királynak. Ő a nagy barátja de ellensége a párbaajnak, de midőn s katonai becsületéről van szó, azt az utolsó csep véreig kell védeni.

Ő felsége a király születésnapja Budapesten.

Budapest, aug. 16. (A Debr. ered. táv.)

Ő felsége a király születésnapja alkalmából a Budavari Mátyás templomban a hálaadó istentiszteleten Vaszary Kolos hercegprímás pontifikált fényes segédlettel, az összes miniszterek és előkelőségek voltak jelen Balfy vezetés alatt. Később a vérmézón Lobkovicz hg. tábornok vezette csapatzenét tartott.

Ujdonságok.

* **Fellobogozott város.** A király születésnapja alkalmából a város középületein s több magánházak lobogódszt állítottak.

* **Bankett a Bikában.** Déli 1 órákora dr. Wolafka Nándor cz. püspök, debreczeni piébanos díszbeszédet adott ő felsége születésnapja alkalmából. Az asztalfőn a házigazda ült, tőle jobbra sorban Balogh Ferencz ev. ref. főiskolai tanár püspökhelyettes, Komlóssy Arthur v. főjegyző pmh. Nyiri m. kir. honvéderes dandárparancsnok, Dobóczi Sándor máv. fületvező, — balra Széll Farkas kir. itélőtáblai tanácselnök, Rásó Gyula kir. tan. alispán, Veszprém y Zoltán főjegyző, Kölcsey Sándor kir. táblai bíró, Csicsery és Philip őrnagyok hosszú két patkósorban a város összes előkelőségei. A menü a következő volt: Menu 1897. augusztus hó 18. — Leves fehér, szárnyas, csiga barna máj-consommée. Tok, majonaise és tartármártással. Marha-bélszín sauce Madeire pástétommal. Liba- és ruczasült salátával compottal. Salón Pudding ébor-chadeauval. Turós rétes. Fagyalt, Gurdinotto, Sajt, Kerli bor, Magyarádi, Szomorodni, Egri, Fokete kávé — A zenét Magyari testvérek zenekara szolgáltatta. A harmadik fogásnál felállott dr. Wolafka Nándor s poharat emelt a királynak (a társaság összes tagjai felállának) aki immár harminczadik éve viseli törvényesen Szt. István koronáját s a legnagyobb alkotmányossággal, törvénytisztelettel kormányozza e hazát s kéri Istent, hogy valaminth ezer év előtt Árpádot adta a nemzetnek, ki a hazába b vezette, úgy a második évezred elején a legjobb királyok egyikével ajándékozta meg: őt a magyar nemzet öröme sokaig éltesse (Hosszas éljenzs.) Ekkor Wolafka a hozzáfogott s az egész közönség utána énekelte Kölcsey-Hymnusát. — A bankett még folyik.

* **Panasz a városi tanács ellen.** A keresk. miniszter leirt a városi tanácshoz, hogy Nagy Jakab debreczeni lakos egyenest a keresk. miniszteriumhoz nyújtotta be azon panaszát, hogy habár a miniszter engedélyezte neki a sertéshizlaló telep létesítését, a városi tanács folyton akadályokat gördít ezen telep létesítése elé. Elvárja a keresk. miniszter, hogy a tanács a már engedélyezett telep létesítését többé ne gátolja.

* **Adatok a világitás kérdéséhez.** A város közvilágitásának mentől jobba étele végezt Komlóssy Arthur főjegyző, polgármester helyettes minden nagyobb városhoz kérdő íveket küldött, s erre sok helyről megjött már a válasz. A mai napon H-B örszörmeny, Fehértemplom, Gyomai és Köröcz-Bánya és Csáktornya válaszai érkeztek meg. Mind érdektelen, csak a csáktornyai vagyunk érdekelve, amennyiben itt a világitás vilamos s e világitással megvannak elégedve.

* **Egy szélhámos asszony.** Dolog nélkül könnyen asart megélni a masok könnyen hívéséből Komlóssy Zsuzsi, állítólag derecskei paraszt asszony. Ma reggel 6 és 7 óra között kiment a sertésvásártérre s ott találkozott Bundi Sándor dísznő kupeccezel be-zédbe elgyedve vele elmondá neki hogy 6 drb hízott vezetése van a melyeket eadni szándékszik. Addig addig beszélgetett, míg a kupecz 44 krét kulóját kalkudta és az asszonynak 20 frt felpenzt ia adott. Az asszony el is ment hogy a dísznőkat a kupecz lakására. A kupecznek gyszerre észbe jutott, hogy hátha e nő őt megcsalja. Utána ment s etől is érte s véle meni a dísznőké a melyek sehol sem voltak. A kupecz rájöve a turpisságra elvette tőle a 20 forintot s őt a rendőrségnek adta méltó megbüntetés végett.

* **Közgyűlés.** A hazai országos izr. leánykiházasi társaság egyesület Debreczenben fe augusztus 23-an hétfőn d. c. 9 órákora az egyesület hivatalos helyiségében : piacz utca 1581 sz. Közgyűlést tart, melyre a tagok az uton is meghívának Targy: Az alapszabályok módosítása, illetve az egyesületnek Debreczenből Budapestre való áttétele és netaáni indítványok. Ezen II. ízben birdetett közgyűlés határozat képz. Petterffy Benő h. vezér-elnök Lippe Armin, titkár.

* **Köszönet nyilváníítás.** Mindazon igen tisztelt rokonok, ismerősök és jó barátok, kik feledhetetlen jó frjem temetésén megjelenésükkel mély bánatunkat enyhíteni igyekeztek, ez uton mondok szívélyes köszönetet. Özv. id. Menes Andrásné gyermekeim nevében is.

* **Diszeloádás az Orpheumban.** Ő felsége a király 67-ik születése évforduloja alkalmával Angeltti igazgató a Bika szálló dalcsarnokában diszeloádást tart érdekes és változatos műsorrall. Első fellepte a bájos Debora h. k. a-nak, kinek jövetelét a lehető legjobb hír előzte meg.

* **Iskolai hirdetés.** Az iglói közs. polg. fiiskolában az 1897-98 tanévvel fokozatosan megnyílik a negyedik osztály. A beiratások az intézet nagy termében szept. 1., 2., 3., és 4. én eszközöltnék, ugyanakkor tartjuk a díjmentes félévelési és javító vizsgákat. A tanév megnyitása szept. 6-án d. e 11 órakor lesz. Iskolánkban az idegenből jövő és a német nyelvben nem jártas növendékek a német nyelvnek az első osztálytól kezdve német tannyelven való rendszeres tanítása által, valamint a helybeli többnyire német anyanyelvű tanuló társakkal és a közönséggel való társalgás következtében kétségtelenül azonnal önálló helyzetben vannak hogy gyorsan és játszva sajátíthatják el a német nyelvet. — Ezért különösen az on t. szülők figyelmébe ajánljuk intézetünket a kiknek óhajuk, hogy gyermekeik a német nyelvet teljesen elsajátítsák. Városunk kitűnő klimatikus fekvése és rendezett közegészségügyi viszonyai (tisztaság, vezetési forrás viz stb) kitűnően hatnak a fejlődő ifjúságra. A IV osztályt végzett tanulók átélhetnek: 1 a tanítóképző intézetbe, 2 a felső kereskedelmi iskolába; 3 a középipariskolába; 4. a cs. és kir. hadapród iskolába, 5. a Ludovicumbá, 6. a mechanikai tanműhelybe, 7. a tengerészeti akadémiába, 8. a bányaiskolába, 9. az iparművészeti iskolába, 10. az orsz. mintarajziskolába. — 11. a posta és távirás segéd t i s z t i tanfolyamba. — A beiratási díj 1 frt. Tanítási díj a helybeliek 4, a vidékiek 6 frtot fizetnek. Könyvtári járuléka 50 kr. Vagyontalan szülők szorgalmas gyermekei a tandíj fizetése alól fölmentetnek, sőt tankönyvekkel is segélyeztetnek. A vidéki tanulók tisztességes polgári háznál teljes ellátást havi 10-20 frtért kaphatnak. A helybeli ág. ev. egyház kérésükre minden évben szívesen engedi meg, hogy tanulóink a főgymnasium alumniumában étkezhetnek, a hol jutányos áron jó ellátásban részesülnek. — A VI. osztályt végzett ifjak rendes hallgatóknak beléphetnek: a) m. kir. állatorvosi akadémiába, b) a felső gazdasági tanintézetbe, c) a rajztanárképzőbe, d) a vasúti tisztoket képző tanfolyamba. (De itt még félévelési vizsga is megkívántatik) Ugyanazok a tisztviselők mino- itési törvényének értelmében lehetnek: községi és körjegyzők, különböző állami megyei és községi hivatalnokok, továbbá különféle kereskedelmi, biztosító-társulatok és pénzintézetek alkalmazottjai. Bármily megkeresésre azonnal ad kimerítő választ az iskola igazgatósága.

* **Ujtások a kollégiumban.** A főiskola gazdasági tanácsa arra használta fel a nagy vakációt, hogy több czélszerű ujtást eszközölt a kollégiumban. Egy új, 42 méter mély jó ivóvízű kutat furattott, — meggyávan mellette az 50 öl mélyű hat hüvelyk átmérőjű csővel bíró régi kutat is. Ez utóbbi felhasználásával vízvezeteket építetett, mely a kollégium valamennyi emeletét bő vízzel látja el. A vízvezeteket Spennhager János készítette 2400 forintért. A főgymnáziumi tanári kar szobáját egy szomszédos szoba hozzásatolásával kibővítette. A tanítóképző számára is külön helyiséget rendeztetett be két elemi iskolai tanteremből. Az ekként helyiség nélküli maradt elemi iskolai osztályokat a város kiköltözteti a kollégiumból; — ideiglenesen valószínűleg Csapó-utczára a Baresay féle házban helyezik el. Az ujtások közé tartozik egy kapusi állás rendszeresítése is. A kapusi állandóan a nyugati főbejárat mellett lévő lakásban fog tartózkodni.

* **A debreczeni-nagyvárad villamos vasút.** A keresk. miniszter e hó 7-én kelt beiratásban értesítette Debreczen közönségét, hogy Kisbairi Kiss Ferenc ügyvéd és Mayer E. Ottó mérnök budapesti lakosok kérelme következtében a Debreczen sz. kir. város belterületéről kiindulólág Hosszupályi, Pocsaj, Kis Marja, Bihar és Püspöki községek érintésével Nagyvárad város belterületére vezető villamos üzemű h. érdekű vasútra, — valamint ezen vasútnak a m. kir. állanvasútnak Debreczen és Nagyvárad állomásaival való

vágány összeköttetésére a múlt év jul. havában megadott előmunkálati engedély érvényét a lejáratától számítandó további egy év tartamára meghosszabbította. Ezen közleményünkkel kapcsolatosan megjegyezzük magán helyről nyert értesülésünk után, hogy ezen nagyobb szabású villamos vasút finanszírozása már folyamatban van s nem lehetetlen, miszerint mostanhoz egy évre villamos vasúton meherünk Nagyváradra. Ez annyival inkább lehető, mivel a pályatest mindenütt sík földön fog haladni s így építkezési akadályok éppen nem merülhetnek fel.

* **Szabadságon.** Weszprémi Kálmán megyei főlevéltáros a tegnap a székes fővárosba utazott.

* **Új főreáliskolai tanár.** A vallás és közokt. miniszter — mint a hivatalos lap tegnapi száma közli a debreczeni állami főreáliskolában megüresedett egy tanszékre Pogány Kornél székelyudvarhelyi állami főreáliskolai rendes tanárt helyezte át, a ki most a következő tanévtől már elfoglalja tanszékét.

* **A lovassági laktanya.** A közöshad-seregbeli lgvasság elhelyezésére tervezett laktanya számára szükséges majorsági földek felsőbb helyen engedélyezett kisajátítása végett tartandó tárgyalást aug 29 és 31 re tűzte ki a tanács a városháza nagytermébe, hová az összes érdekelt birtokosok meghívást kapnak!

* **Előadás a kézügyesítő oktatásról.** A tanítónők szalma és forgács fonási kézügyesítő oktatási szaktanfolyama négy hét alatt a tanítási anyag legnagyobb részét feldolgozván, Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelő a megnyitáskor tett ígéretéhez képest három négy előadást tart a kézügyesítő oktatásnak a leányiskolákban alkalmazása, nevelési, oktatási és hasznossági értéke felől. Az első előadás pénteken délelőtt 11 órakor lesz s csapó-utczai Baresay-féle házban levő szaktanfolyam helyiségében. Az előadás nyilvános és közérdekű lévén, felhívjuk re tanítónőink, ugy az érdeklődő művelt közönség figyelmét.

* **Kinevezés.** A vallás és közoktatási m. kir. miniszter dr. Máté és Lajos h.-nánási ev. ref. gimn. tanárt az alginmáziumhoz rendes tanárrá nevezte ki.

* **Elzúllott ügyvéd.** — Temesvárott Berta m. Rajmond ügyvéd, egykor az előkelő társaságok kedvence egy bérház második emeletéről lengrott és szörnyet halt. Zsebében 90 krt találtak. A szerencsétlen az utóbbi időben teljesen züllésnek indult.

* **Beiratások a tanító képzőben és a gyakorló iskolában.** A tanítóképző intézet igazgatóságától vettük a következő értesítést: A tanítóképző intézet gyakorló iskolájában é az ev. ref. főiskola épületében elhelyezett többi elemi iskolában a beírás és felvétel f. hó 23-án megkezdődik. Midőn ezt a t. szülőközönség tudomására hozom, egyszerűen kérem, hogy ha az előző évben gyermekeik ide jártak, egyszerűen küldjék fel őket; ha pedig most akarják gyermekeiket ide felvételni, magok is jöjjenek fel velük. — Az első osztályba felvételre keresztelő jegy vagy keresztlevél és himnolításról szóló bizonyítvány szükséges; a többi osztályba felvétel iskolai bizonyítvány alapján történik. Debreczen, 1897 aug 17 Kovács Lajos tanító képző int. igazgató és a főiskolában elhelyezett elemi iskolák felügyelője.

* **Bécs egykori főpolgármestere meghalt.** Neuwald Bécs egykori főpolgármestere meghalt. Neuwald a Ring színház leégése idején volt főpolgármester, de épen a tűz miatt hevesen megtámadták s kénytelen volt visszalepni.

* **Halálozás.** Huzly Lajza mely fájdalommal tudatja egyetlen testvérének Huzly Sándor nyug. m. kir. állami gazdasági intézőnek 1897. evi augusztus hó 17-én d. e. 9 órakor, 47 éves korában, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, történt elhalálását. Hült teteme a róm. kath. hitvallás szertartása szerint folyó hó 19-dikén d. e. háromnegyed 10 órakor fog a Szent Anna utczai 2268. számú háznál beenteltetni és a róm. kath. templomban tartandó szent-

mise után a róm. kath. sirkertbe örök nyugalomra tételni, Debreczen, 1897 aug 17-én. Az örök világosság fénykedjek neki!

A nedves falak szárazzá tétele.

Debreczen aug 17.

Hogy mily roppant kellemetlen a nedves fal egy a szobában, mint a magtárkban és kamrákban, azt minden egyes gazda tudja. Van is elég panasz és van elég jó indulattanács, módszer és eszköz, mellyel a falakat szárazzá tehetjük.

Annai mindenféle módot lehet olvasni a szaklapokban és hallani az ismerősöktől, hogy csakugyan nem tudjuk, hogy melyik hát az igazi.

Ilyen segítő eszközök: a portlandi és hidraulikus vakolat, az aszfalt máz vagy az annyira dicsért platina mázó szers és még tudja Isten mennyi cifrábnál cifrább eljárás, melyek költségességök mellett csak azt eredményezik, hogy a faldedvesség évről évre feljebb húzódik, vissza lévő a láthatlan máz által tartva kiszáradása és a mint eléri azon magasságot ahol a víz és láthatlan máz megszűnik, ismét előtör és ismét költséges javítást igényel.

Pedig az épületfalak és más nedvességet magukba tartó gödrök mellett annyira átmedvesednek, hogy a vakolat leesik s e baj a legszorgalmasabb kijavítások dacára évről évre terjed. Legkellemetlenebb az, hogy különösen lakó szobák falát támadja meg, nemcsak azért, hogy a legszebb festést vagy szőnyeget semmisít meg, hanem egészségi szempontból is, mivel az ilyen falak kigőzölgése a szoba levegőjét is megfertőzteti.

A baj oka abban rejlik, hogy a téglá és vakolat hájszálcsovein a nedvesség beszívódik s előbb a téglába, később a külső vakolatba, s végre a falba annyira beleszív magát a víz, nedvesség, hogy onnan azt eltávolítani csak alapos falleveréssel és az alább leírt módon lehet.

Magam is több éven próbálgattam sok mindenféle szert módot de bizony többé kevésbé mindegyik csűtörökököt mondott, végre három évvel ezelőtt egy ösmerősöm által ajánlott módot alkalmaztam és ez teljesen meg is felelt várakozásomnak. Ma ugy szobám mint a magtáram teljesen szárazok.

Mindenek előtt el kell távolítani a nedvessé vált vakolatot 23 cm-rel magasabban mint a meddig az jelelkezett, sőt a téglakövek közül is pár centiméternyire ki kell a vakolatot kaparni, két három napig itt hagyni vakolatlan állapotban, hogy a fal a mennyire lehet kiszáradjon.

Ez megtörténvén a nélkül hogy a lekapart vakolat helyett legkisebb mérvben is más alkalmaztatnák, a kijavítandó falfelület egészen beborítottatik tetőcsereppel, még pedig a mennyiben tetőcserep szárazon nem tapadna a falhoz, vakolatot pedig alkalmazni egyáltalán nem szabad, hogy mégis szilárdul megmaradjon a falon minden egyes cserep 10 cm hosszu s kampóval ellátott szegzel két három helyen a falhoz szegeztetik. Hogy pedig cserepek egymás mellé jól odailleszhetők legyenek, körte alakú végök egyenesre vágandó, fűtök pedig letörendő.

Be lévén így borítva a fal tetőcsereppel, az egy vékony cement réteggel bevonatik és kisimittatik s ezzel be van fejezve az egész eljárás, melyet pár napi száradás után bátran be lehet festeni vagy meszelni.

Ezen egyszerű eljárásnak főelőnye abban rejlik, hogy e fedelcserepeknek vakolat nélküli alkalmazása folytán a téglá és a külső falboríték között hájszálcsovevésségi összeköttetés megszakittatik és így a fal nedvessége nem képes előtörni, sőt e helyen az alig 9 mm vastag vakolatréteg a külső levegőt nem zárván el, a folytonos kiszáradás nagy mérvben előmozdittatik.

Ily módon sokkal hamarabb érünk czélt és a falak állandóan szárazok maradnak.

CSARNOK.

A prágai ghetto ből.

— Kohn S. zsidó története. —
Fordította: ifj. **Móricz Pál.**
Egyedül jogosított magyar fordítás
Dávid Leb Magdeburger.

— Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. —
52.

3.

— De most tanácslom, ha nem mókázik tovább — tehát tizezer forint.

Magdeburger figyelembe se vette e szavakat, csak mosolyogva rázta a fejét.

— Tehát húszezer forint, szót a grófné, gondolván, hogy ezzel jóval túllött a célon. —

Magdeburger bámulatos nyugalommal patantotta fel a tubákos szelenczéje fedelét, mondván: „Szó sines róla!”

— Akkor harmincz ezer forint... Ugyan, beszéljen már!

— Még az sem igazi, rivalt fel Magdeburger, kinek az örömtől ragyogtak szemei. — Negyvenegy ezer forintot kaptam Zappertől, ime itt a pénz s még azonkívül külön a magam részére három darab százast! Konfeszio vagyis inkább konfuzióként, valami ilyen görög vagy spanyol szó volt, nekem mindegy konfeszio vagy konfuzio, csak hogy azt a három százast megkaptam, nos, mit nagyságos excellenciában?

— Talán proviziót akart mondani, szót Anna, aki boldog volt, hogy úrnőjének ily becsületes embert ajánlhatott.

— Micsoda feje van ennek a leánynak! Igaza van Mamzell Anna! csakugyan professiót mondott... Mulatságos! Eddig azt hittem, hogy a professio annyit jelent: szabó, cipész, pék, kovács. Most egyszerre csak kitűnik, hogy az az igazi értelme, egyszerre háromszáz forintot fizetnek érte... Ugy éljek, hogy e szép mesterség volt!

A grófné a legnagyobb mértékben meg volt lepve, mert nagyon szerényen becsülte az ekkert s ez óriási összeg felülmulta legmerészebb reménykedését is.

Magdeburger a nadrágszebből feszélyezés nélkül húzott elő egy nagy csomót, odatévén a grófné elé az asztalra.

— Most pedig elmondom grófné asszony, hogy történt, úgy éljek, hogy kacagni, Hát jó, elmegyek Zapperthez, elébb az előszobában jól megvárakoztatott, valami gavallérok voltak nála. Vegre mégis beeresztett s azt mondám: mekasz (régii zsidó megszólítás) Reb Volf — mert az előkelő zsidót így kell szólítani. Egy nemes ház megbízásából ékszeret adnék el, megveszi? És midőn a fejével bólintott, előhúztam a dobozt. A mint kinyitottam, mindjárt láttam, hogy tetszett neki. Kérdezte aztán: Kitől kapta ezeket a brilliántokat? Mekasz Volflehen mondtam én, igen előkelő dámtól, de nem mondhatom meg a nevét, még ha mindjárt háromszáz ezer forintot adna is — miért? Mert megültotta, mert nem akarják, hogy megtudják, hogy eladta az ékszerét s így tovább beszéltem, míg egyszer csak Volf Zappert reám kiáltott: „Jól van! Ne fecsegen olyan sokat, megértettem már, gyakran fordulnak elő ilyen esetek! mert megjegyzem, hogy Zappert igen nóbél ember, de kicsit felvultakodott is. Aztán hogy adja? kérdezte. Gondolám magamban, a kegyelmes asszony kétezer forintot mondott: tehát mondtam én: három ezer! Zappert Volf úgy reám nézett, mintha a bolondok házából

szöktem volna ki. Gondolám ekkor, tulsokat követeltem, ő pedig így szólt: „Ki mondá nett ked, hogy ez az ékszer három ezer forinto-érő? Mire mondtam én; egy nemes asszony-ságtól kaptam, de az nem igen ért az ékszer-hez!

Folyt. köv.

KOZGAZDASÁG.

A kereskedelmi és iparkamara közleményei.

Uj szabadalmak.

A m. kir. szabadalmi hivatal a következő találmányok leírását küldte be: Lerakott kövek kiemelésére szolgáló eljárás és készülék. Ujtítás sorvető gépeken. Fogas kerekű va-ut. Szántó, vető és boronáló gép. Pénzbeszedő, gáz elárusító automata. Nagy kaliberű önműködő löveg. Védőhüvely izzó harisnyához. Falazások hézagába beöntött fémkötés. Szivattyú mély kutak számára. Készülék világítási czelokra szolgáló acetylén előállítására. Ujtítások izzó fényű gázlámpákra. Fügő fogaskerekű vasut szabadon lengő függő kocsi-ka. Ujtítások peronospora fecskendőkön. Házi czelokra szolgáló fagyasztó készülék. Petroleum izzólámpa. Házzámok, utcák, terek stb. neveit kivilágítva mutató tábla. Önműködő cipő tisztító gép. Eljárás, aluminium tisztítására. Szerszám a repáfaj levágására. Készülék ozon előállítására. Fegyvertok vízhatlan anyagból. Szőlő fásajtás metszlapjainak összehúzóására szolgáló készülék. Befogott lovak indulását fekező készülék. Minden helyzetben függetlenül álló gyertyatartó. Mindazok a kik a szabadalmak iránt érdeklődnek, azok részletes leírását és rajzait hivatalos helyiségünkben megtekinthetik.

Szállítás a máv. részére.

A m. kir. államvasutak igazgatósága az 1898-ik évben esetleg további két évben szükségletű 1000 m. m. illetőleg 3000 m. m. rézgálic beszerzésének biztosítása czéljából f. é. szeptember 4-iki lejárattal nyilvános árlejtést fog tartani, melyre a feltételek Budapestben (Andrássy ut 73. sz. II. emelet) megtekinthetők.

A m. kir. államvasutak igazgatósága az 1898. évben szükségletű len, halmáj, terpen- tio olajok és vasfenyőmáz beszerzése tekintetéből f. é. szeptember hó 2 ikt lejárattal nyilvános árlejtést hirdet.

A feltételek hivatalos helyiségünkben megtekinthetők.

A m. kir. államvasutak kolozsvári üzlet- vezetőisége az 1898 évben szükségletű 20 m. mázsa fagygy beszerzése tekintetéből f. é. szeptember 3-iki lejárattal nyilvános árlejtést tart, melyre a feltételek hivatalos helyiségünkben megtekinthetők.

A m. kir. államvasutak igazgatósága az 1898 illetve 1900 év végeig szükségletű fa és pirszén szállításának biztosítása czéljából f. é. Szeptember 4-iki lejárattal nyilvános ár- lejtést tart.

A feltételek hivatalos helyiségünkben megtekinthetők.

Módosítás a vámtarifá lajstromhoz.

A m. kir. pénzügyminiszter e yetérve a kereskedelemügyi miniszter ural, azonnali hatályba lépés mellett elrendelte, hogy a vámtarifához kiadott hivatalos betűsoros lajst- romban, a »Mértékek és mértékpálcák« ve- zérszáva alatt az 5-ik bekezdés után ily mó- dosítás jön létre:

»szővotekből, fémszálakkal kapcsolatban, olajfestékkel stb. befestve, fából, sargarezból s hasonlókból való hüvelyekből.

Szállítások a debreczeni királyi tábla részére.

A debreczeni kir. itelőtábla és kir. fő- ügyészség úgy a saját, mint kerületéhez tar- tozó összes törvényszékek azok járásbiróságai és kir. ügyészségei részére az 1898 évre szük- ségletű 5300 bécsi font stearin gyertya be-

zerzésének biztosítása czéljából f. é. Szept- ember 16-iki lejárattal nyilvános árlejtést hirdet, melyre a feltételek akár az itelőtábla elnöki titkárának hivatalos helyiségében akár a kereskedelmi és iparkamaránál megtekin- hetők.

A debreczeni kir. itelőtábla hivatalos helyiségének fűtésére az 1898 évre 630 köb- méter száraz tölgy vagy bükkfára és 32 mm. pirszénre (koaksz) lévén szüksége, azok be- szerzésére a kir. itelőtábla f. é. Szeptember 16-iki lejárattal nyilvános árlejtést hirdet. A szállítás részletesebb feltételei a táblai elnöki titkár irodájában megtekinthetők.

A debreczeni kir. itelőtábla és kir. fő- ügyészség úgy a saját mint kerületéhez tar- tozó összes törvényszékek, azok járásbiróságai és kir. ügyészségei részére az 1898. évre szükségletű mintegy 22 ezer korona értékű különféle papirok és írószer beszerzése czél- jából f. é. szeptember 13-iki lejárattal nyilván- os árlejtést fog tartani.

A feltételek hivatalos helyiségünkben megtekinthetők.

Z a b v á s á r l á s.

A 15-ik hadtest intendánsága Sarajevó- ban Bilek, Trebinje, Mostár és Sarajevó állo- mások részére összesen 14.000 métermáza zabot szándékozik kereskedelmi szokvány sze- rint vásárolni. Az ajánlatok f. hó 30-ikáig be- nyuj andók.

Villamos vonat és világítás Szófiában.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur tudatja, hogy Sofia város közönsége villamos világítás és villamos közúti vasut berendezése szempontjából 50 évi tartamra szerződést akar kötni akár külön, akár mindkettőre egy- szerre.

A vállalkozók ajánlataikat Sofia város tanácsához f. é. Szeptember hó 10-ikéig bead- hatják.

Sertés vásár.

aug. 17.

Kőbányai sertés piac. Szerbiai: Nehéz dáronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 00—56 krajczárig, közép (páronkint 250—260 kilogramm súlyban) 55—56 krajczárig könnyű (páronkint 220 kilogrammig terjedő súlyban) 54—55 krajczárig.

Sertés létszám: 1897. évi aug. 15-ik napján volt készlet 39.584 darab, 1897 aug hónap 16-ik felhajtott 162 drb, 1897 aug. hónap 16-ik napján elszállított 243 drb. 1897 aug. hónap 17-ik napjára maradt készletben 30.503 drb. A hizott sertés üzlet- rányzata élénk.

Budapesti gabonatözsde.

aug. 17

A készaruizlet hivatalos árjegyzései a következők

B u n a	kilós	Ar 100 kg.	kilós	Ar 100 kg
Bánsági ó	76	—00—00	80	00.00—00.00
» »	77	—00 —00	81	00.00—00.00
» »	78	—00 —00	82	— — — —
Tiszavidéki ó	79	—00—00	—	12.55—12.60
» »	86	12.15 —12.25	80	— — — —
» »	77	12.30 —12.35	81	12.60—12.65
Pestvidéki ó	78	12.40 —12.45	82	12.50—12.55
» »	79	12.50 —12.55	—	— — — —
» »	79	12.10 —12.20	80	— — — —
Fehérmegyei ó	76	12.25 —12.30	81	— — — —
» »	78	12.35 —12.40	82	12.55—12.60
» »	79	12.45 —12.50	—	12.55—12.60
Bácskai ó	76	12.15 —12.25	80	— — — —
» »	77	12.20 —12.35	81	00.00—00.00
» »	78	12.30 —12.45	82	00.00—00.00
Észak magy	79	— — — —	—	— — — —
» »	78	— — — —	80	— — — —
» »	79	— — — —	81	— — — —
		Min. hekt.-ben		Ar kilogram
Rozs elsőrendű uj		70—72	8.55	8.65
» másodrendű »		—	8.50	8.55
Árpa takarmánynak »		60—62	5.80	6.50
» égetni való —		62—64	6.80	7.80
» serföldi —		64—66	8.—	8.10
Zab — — — uj		39—41	6.30	6.40
Tengeri bánsági — uj		—	4.95	—
» más nemű »		—	4.35	4.85
		—	12.20	13.00
Repeze bánsági		—	—	—

9403
1807.**Hirdetmény.**

Hajdúvármegye kir. tanácsos alispánjának az 1897. évi rendeletével, az e vármegye debreczeni székházának tartozási munkáit 1057 frt 94 kr összeg erejéig engedélyezte.

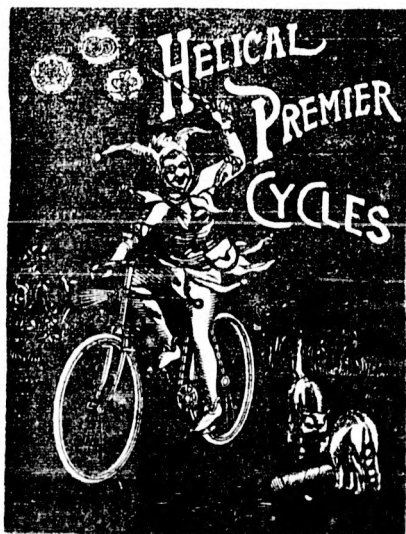
A fent említett munkálatok fogantatásának biztosítása céljából az 1897. aug. 20-ik napjának d. e. 10 órájára a Hajdúvármegyei alispáni hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni ohajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó, s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bántpénzzel ellátott zárt ajánlataikat, a kitűzött nap d. e. 9 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a vármegyei kir. államépítészeti hivatalnál, a rendezési hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Debreczen, 1897. aug. 12.

Rásó Gyula
kir. tan. alispán.

Egyedüli eladás DEBRECZENBEN:
BAUER és TÁRSA
czégnél.

Szomorú — de igaz,

hogy illőzekemre nagyobb gondot fordítunk, mint egészségünkre. Ha ruháinkon a legparányibb szakadékok észlelünk sietünk az legott eltüntetni, nehogy nagyobbodjanak, de ha ez testi egészségünknek az eset, számba se vesszük. Egy kis köhögés, főfájás, emésztési zavarok stb. mit tesz az? Úgyet se vetünk rá. Hát ez vétkes könnyelműség, mely később keservesen megbosszulja magát rajtunk, mert valaminél a kis szakadékok nagy lesz, ép úgy a kis bajból nagy baj keletkezik, ha kellő intézkedés nincsen kényszerít. — **A legelső betegség kuforrása a gyomor rendetlen működése amit — idejekorán használva. Egger kellemes ízű Sodapasztilája csakhamar beszünteti (1 doboz ára 30 kr.) A tüdő, torok és mellhajok köhögéssel, rekedtséggel s olnyálkásodással kezdenek. Egger kitűnő ízű Mellpasztillája megóv bennünket a bajtól teljes biztonsággal. (1 doboz 30 és 1 ft. Próbadohoz 25 kr.) — Minden gyógyszerárban kaphatók. Főraktár: Nádorgyógyosztár.**

(Dr. Egger Leó és Egger J.)
Budapest, Váci-körút 17.

Az általam leggondosabban összeállított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszer-táramban.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 krajczár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszer raktára.
DEBRECZENBEN, (Tisza-palota.)

Megtámadhatlan
kötvény.

„DORDRECHT“

50% nyereség-
részesedés.

ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. november 10-én 21. sz. a. kelt királyi decretummal.

Magyarországi fiók: Budapest, V., Ferencz-József-tér 8.

Igazgató: Robitsek Henrik Ferencz.

A „Dordrecht“ az egyedüli társaság, mely **törvényesen kötelezte magát, hogy magyarországi üzletének díjtartalékait magyar értékekben helyezi el.**

Referenciák: Magyar általános hitelbank, Pesti magy. keresk. bank Budapesten.

Jutányos
díjak.

Debreczeni vezérképviselő:

Fodor Jenő

Nagy-Várad-utca. Szikszay-ház.

Kedvező
feltételek.

Rendkívül dus raktár.

Fél vászon, egész vászon, félbőr, félbőr-posztó
igen esinos kötésű

Üzleti könyveket

rendkívül olcsó árak mellett

ajánl:

HOFFMANN ÉS TÁRSA

könyvnyomdája,

Debreczen, Főpostával szemben.

Nyomatott Hoffman és Társa könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szemben.